

Vid Lunds universitet Dnr: STYR 2023/524

Verksamhetsplan 2023–2024

LÄROSÄTEN SYDS BRYSSELSAMARBETE

Verksamhetsplanen har som syfte att ge arbetet inom Lärosäten Syds Brysselsamarbete en inriktning för verksamheten under åren 2023 – 2024. Den kompletterar uppdragsbeskrivningen (STYR 2023/525) som beskriver ramarna för vad vi gör inom brysselsamarbetet. I tillägg till verksamhetsplanen har respektive gruppering inom Brysselsamarbetet arbetat fram konkretiserade planer inom ramarna för respektive uppdrag, presenterade i bilaga till verksamhetsplanen.

Verksamhetsplanen verkar inom en kontext som kan ses och användas såväl proaktivt som reaktivt. En politisk kontext där klimatkrisen står i centrum samtidigt som antalet och acceptansen för klimatförnekelse ökar. När von der Leyens kommission tillträdde annonserades sex policyprioriteringar för den kommande femårsperioden. EU:s gröna giv och den digitala omställningen är två av de sex prioriterade områdena och tillsammans kallas de för tvillingomställningen. Tvillingomställningen för en påskyndad klimatomställning är även en av det svenska Rådsordförandeskapets prioriteringar för att lösa klimatkrisen. Som prioriterat område för den Europeiska unionen har frågorna tilldelats en högre andel medel än andra frågor och kommissionen har avsatt avsevärda resurser för att påskynda policyutvecklingen, en utveckling där forskning och innovation bidrar till evidensbaserad policy och lagstiftning på området. Det är däremot osäkert hur frågan kommer att prioriteras efter valet till Europaparlamentet 2024 i samband med att en ny kommission tillträder.

Utöver tvillingomställningen präglas den politiska kontexten 2023/2024 i Bryssel av att Sverige är rådsordförande våren 2023. Rådsordförandeskapet kommer att innebära att det är svenska aktörers roll att synliggöra svenska intressen för EU eftersom Sverige kommer att vara diplomatiskt passiva och främst fokusera på att leda möten i rådsarbetsgrupperna. Under 2023 skrivs även den andra strategiska planen för Horisont Europa fram. Mellan Q4 2022 och Q1 2023 genomför kommissionen en halvtidsutvärdering av Horisont Europa, en efterhandsutvärdering av H2020 och konsulterar nästa strategiska plan för HEU som en del i dess framskrivande. Det europeiska området för forskning (ERA) och det europeiska området för utbildning (EEA) avses även att fullt - eller delvis - förverkligas till 2024. I slutet av 2024 är EU:s ambition att det ska finnas 60 Europauniversitet och frågan om deras framtida finansiering kommer att aktualiseras strax dessförinnan.

Brysselkontoret återgår till att vara fullbemannat med två personer efter en längre period med endast en heltidsanställd under 2022. Brysselkontoret firar även 5 år av verksamhet sedan etablerandet den 3 september 2018.

För att både reaktivt och proaktivt verka i den europeiska kontexten har Styrgruppen för Lärosäten Syds Brysselsamarbete identifierat följande arbetsområden som prioriterade för verksamhetsåren 2023–2024:

1. Den gröna och digitala omställningen som politiskt fokusområde.
2. Breddat och fördjupat stöd i bevakningen av forsknings- och innovations- samt högre utbildningspolicy.
3. Öka det gemensamma lärandet inom samarbetet.

Den här verksamhetsplanen ska framför allt betraktas i samband med individuella lärosätens handlingsplaner samt de konkretiserade verksamhetsplanerna för styrgruppen, arbetsgruppen respektive Brysselkontoret i vilka när och vad som ska genomföras beskrivs. Dessa planer hittas i annex till det här dokumentet. Denna verksamhetsplan kompletterar den övergripande verksamhetsplanen för hela Lärosäten Syd samarbetet.

1. Den gröna och digitala omställningen som politiskt fokusområde

Till 2050 ska EU bli klimatneutralt. För att nå dit behövs nya klimatsmarta teknologier såväl som gröna strategier som bygger på evidensbaserad policy¹ underbyggda av forskning och innovation. Därutöver behöver akademien ställa om sin verksamhet för att minska klimatpåverkan.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina har eskalerat behovet av att påskynda den gröna och digitala omställningen för att öka oberoendet från Ryssland såväl som behovet av att lösa dilemmat med skenande energi- och livsmedelspriser.

Behovet av snabba forskningsresultat ställer krav på akademien, inte bara i termer av att finna lösningar till komplexa gåtor på utsatt tid, styrt av policystyrda finansieringsmodeller, men även att kommunicera möjligheterna till att finna lösningar och mängden expertis som finns på området. Kraven kan delvis mötas genom aktivt deltagande i policyutformning och EU:s ramprogram för forskning och innovation.

Mer än hälften av Horisont Europas finansiering är allokerad i pelare II: Globala utmaningar och europeisk industriell konkurrenskraft. Tre fjärdedelar av finansieringen inom den andra pelaren är allokerad till projekt ämnade att främja den gröna och digitala omställningen². Utöver samarbetsprojekten inom pelare II är majoriteten av missionerna inom Horisont Europa riktade mot att lösa klimatomställningen. Det är därmed genom fokus på den gröna och digitala omställningen som det finns störst möjlighet till att både öka och bredda EU-finansieringen till lärosätena i samarbetet.

Proaktivt bör fler engageras för att kunna göra mer. Detta sker genom att stärka antalet forskare som kan och vill verka inom expertgrupper och bidra till kommande programutlysningar, samt genom att systematiskt uppvakta Europaparlamentariker och handläggare i EU-kommissionen för att synliggöra pågående forskning inom den gröna och digitala omställningen och visa på var forskningen är i de frågor de lagstiftar om.

För akademiens egen omställning krävs det både en medvetenhet om den egna verksamhetens klimatpåverkan såväl som aktiva val för resande. Lärosäten Syd i Bryssel ser positivt på utvecklingen av bättre tågförbindelser inom den europeiska kontinenten för att möjliggöra resande för synliggörandet av forskning.

Lärosäten Syd i Bryssel kommer därför att:

- 1.1 Utveckla den löpande policy- och omvärldsbevakningen av den gröna och digitala omställningen för att öka möjligheterna till att påverka utvecklingen på såväl forskar- som ledningsnivå.
- 1.2 Verka för att forskningsrön från lärosätena bidrar till den europeiska policy- och programutvecklingen.
- 1.3 Öka lärosätenas synlighet och status som naturlig partner i debatten och som aktiv aktör för klimatneutralitet av den egna verksamheten.

2. Breddat och fördjupat stöd i bevakningen av forsknings-, innovations- och högre utbildningspolicy

Brysselsamarbetet ska tillvarata möjligheterna inom det europeiska utbildningsområdet (EEA), europeiska området för högre utbildning (EHEA) och det europeiska forskningsområdet (ERA). Det görs primärt genom omvärldsbevakning och analys. För att öka nyttan med bevakningen måste Brysselsamarbetet och primärt Brysselkontoret bredda sina kontaktytor inom lärosätena och den generella EU-kompetensen på lärosätena behöver höjas. Under 2021 etablerades en kontaktyta för kommunikation gällande initiativ

¹ Evidensbaserad policy används som begrepp i stället för evidensinformerad policy även om EU-kommissionen genom JRC har en ambition att skifta retoriken för att erkänna begränsningarna i forskning för policy (https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news/evidence-informed-policy-making-new-document-foster-discussion-better-use-scientific-knowledge-policy-2022-10-26_en)

² Kluster 4: Digitala frågor, industri och rymden, kluster 5 Klimat, energi och mobilitet och kluster 6: Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och miljö.

inom högre utbildning från Bryssel, men det etablerades däremot inte ett samarbete för flöde av information från och mellan lärosätena till Brysselkontoret. Parallellt ökar antalet policyinitiativ och finansiering till innovation från Bryssel, men det finns ingen etablerad kontaktyta till innovationsstöden vid lärosätena för att kommunicera deras behov för att kunna verka stöttande till ökad europeisk innovationskraft.

Forskning, innovation och högre utbildning kommer fortsatt vara i fokus för Brysselsamarbetet. Forskning och innovation i termer av heltäckande policy och programbevakning med extra tonvikt på globala partnerskapsmöjligheter. Högre utbildning i policykontexten som rör relationen mellan EEA och EHEA/Bolognaprocessen samt kommissionens utveckling av nya instrument för Europauniversiteten såväl som framtida finansiering.

Brysselkontoret kommer att fortsatt bevaka händelser och initiativ inom EU:s program samt forsknings- och utbildningspolitik. Denna omvärldsbevakning syftar till att identifiera trender, skeenden och aktiviteter som är betydelsefulla för våra lärosäten och som därför föranleder analys och även ställningstagande. Samverkan på detta område mellan Brysselkontoret och lärosätenas forsknings- och internationaliseringsstöd syftar till att öka lärosätenas strategiska och taktiska beslutsstöd.

Lärosäten Syd i Bryssel kommer därför att:

- 2.1 Förstärka kommunikationen mellan lärosätena och Lärosäten Syd i Bryssel för att öka informationsutbytet gällande policyutvecklingen och de strukturella behoven från lärosätena inom högre utbildning, forskning, samverkan och innovation.
- 2.2 Prioritera policybevakningen av synergierna mellan det europeiska utbildningsområdet och det europeiska området för högre utbildning för att synliggöra utvecklingen av parallella system från EU-kommissionen.
- 2.3 Bidra till ökat engagemang i arbetet med att utveckla och implementera ERA agendan³.

3. Öka det gemensamma lärandet inom samarbetet

Under 2022 har de gemensamma utvecklingsområdena⁴: “5. Nätverket LSiB inom LS – roller och mandat” och “6. Vision & strategi – för långsiktig verksamhet” stått i fokus för att avgränsa och tydliggöra vad Brysselsamarbetet står för och varför det finns till. Arbetet kommer fortsätta under 2023 för att samlas kring en gemensam bild som går att följa upp och mäta effekten av. Parallellt kommer arbetet med två andra gemensamma utvecklingsområden påbörjas: “1. Gemensamt lärande – ökat utbyte av information från lärosätena med Brysselkontoret” och “3. Omvärldsbevakning – tydligare och mer genomarbetat material.”

Fokus för Brysselsamarbetet har tills nu varit på att bevaka framtagandet av Horisont Europa och lanseringen av programmet vid lärosätena för ett breddat och ökat deltagande. Kärnan i arbetet med att öka medverkan i EU:s ramprogram sker på hemmaplan. Det finns således mycket att lära av varandra inom samarbetet såväl som av andra lärosäten med liknande målbilder i Europa om hur arbetet utförs mest effektivt.

Utöver det administrativa stödet till ansökningar ökar betydelsen av ett aktivt deltagande i policyutvecklingen vilket kräver ett mer fördjupat och riktat stöd från och till Bryssel. För att lyckas med ett ökat deltagande i EU:s ramprogram behöver det därför även utvecklas former för hur policy bevakas och hur bevakningen förmedlas såväl internt som externt i Bryssel för att inspel både i relation till policy och lagförslag såväl till kommande utlysningar möjliggörs.

3

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/strategy_on_research_and_innovation/documents/ec_rt_d_era-policy-agenda-2021.pdf

⁴ För mer information om utvecklingsområdena, se utvärderingen 2022 finns tillgänglig på [Lärosäten Syds gemensamma Box](#)

Lärosäten Syd i Bryssel kommer därför att:

- 3.1 Samla Brysselsamarbetet kring en gemensam vision & strategi för att stärka det långsiktiga samarbetet och det enskilda lärosätets specifika nyttjande av Brysselkontoret.
- 3.2 Utveckla former för effektivare informationsutbyte från och mellan lärosätena och med Brysselkontoret för ömsesidigt lärande inom Arbetsgruppen och Styrgruppen och för att öka precisionen av Brysselkontorets arbete för lärosätena.
- 3.3 Stärka den avgränsade, fördjupade omvärldsbevakningen för ökad kapacitet till påverkan av EU-policy och program från lärosätena.